JULNUMMER

Svenska Canada=Tidningen

The Swedish Canada News

ARG. (Year) 21. Lösnummer 5 Cents. WINNIPEG, MAN., ONSDAGEN DEN 17 DECEMBER 1913. N:r 51.

Manitoba Provincial Library

Den fatala julaftonen.

För Svenska Canada Tidningen

Af Johan Person.

Fyra långt ifrån trefliga julaftnar hade Sigge Hjertström upplefvat här i landet, sedan han kommit hit före myndighetsåret, mindre för att undgå värnplikten än för att här finna lifvets sanna lycka.

Hvari denna består, hade han icke så alldeles klart för sig, men goda inkomster, som med tiden kunde bilda en ansenlig förmögenhet, voro icke helt och hållet förbisedda i beräkningen.

Hittills hade förhoppningarna icke blifvit förverkligade. Inkomsterna kunde icke kallas goda efter amerikanskt mått. Och förmögenheten var lika omsorgsfullt dold som kapten Kidds kassakista. Men alltsammans kunde ha varit värre. Och om så varit — åtminstone en tid i början — hade Sigge kanske icke alltjämt längtat tillbaka till Sverige.

Man fästes, märkvärdigt nog, vid Amerika, genom ett litet martyrskap här, i synnerhet sedan det är öfverståndet. Det ligger en viss trollmakt i platser, där man slitit ondt, och man vill liksom på pin kif gå omkring och triumfera där, alldeles oberoende af platsens befolkning.

Sigge Hjertström kände emellertid till "eklut" och hvad därtill hörer endast genom hörsägen, som han dessutom ej trodde mycket på. Han hade strax efter sin ankomst till Chicago, genom vänners bemedling erhållit anställning i en svensk-amerikansk affär. Denna plats bibehöll han alltjämt och vantrifdes där med en sorts stilla, resignerad vantrefnad.

Endast vid jul blef denna litet mera akut än annars. Då mindes han så lifligt hemmet i Sverige, granar med frostglitter och många små ljus, upplysta fönster, leende flickor, nötknäckning och ett muntert, sorglöst, ungdomsfriskt glädjelif. Det gjorde honom mycket melankolisk att minnas detta.

Och nu var det julafton igen här i detta land, där det förekom honom, som vore alla människor främlingar, aflastade från de jättestora immigrantångarne. Därför att han ej gjort bekantskap med några familjer, föreställde han sig att intet familjelif funnes — åtminstone icke på samma sätt som i det gamla hemlandet. Därför var det här icke häller någon riktig jul och i all synnerhet ingen julafton, som framför allt borde kännetecknas af det mest ideela familjelif.

Fyra amerikanska karrikatyrer på julaftnar hade han varit med om.

Den första julaftonen, sedan han kommit hem från sitt arbete, hade han tillbringat i sitt illa ångvärmda ungkarlsrum och tittat igenom en årgång af Strix, som han lånat för att skingra julminnesvemodet. Den andra hade han varit på en godtköpsteater, där det luktade illa, till en del kanske af de förlegade kvickheterna och det ruttna skämtet från scenen. Den tredje hade han gått och drifvit sig trött i människomassan utanför stadens stora butiker, där belysningen var bländande och brådskan feberaktig. Den fjärde hade han tillsammans med några kamrater, som han var ytligt bekant med, firat jul "på svenskt sätt", som det hette, men kanske inte var. Man hade samlats i den enes ungkarlsrum och där konsumerat en större kvantitet "julfröjd" — som sådan hade den annonserats i svensk-amerikanska prässen — bestående af Falubränvin, aquavit, punsch och annan spirituosa, importerad eller imiterad, som man skramlat ihop till. Så hade man rökt en liten låda cigarrer. Och så hade man varit sjuk dagen efter. Det var allt.

Men denna julafton i Amerika, den femte i ordningen, var han inbjuden till en god vän, som under årets lopp ingått äktenskap.

— Det blir ingenting annat än bara lite lutfisk och gröt, så gör dig inga illusioner. Men kom i alla fall!

Ungefär så lät vännens inbjudning. Och Sigge var ej sen att antaga den, allrahälst som han blifvit försäkrad, att julaftonen skulle firas strängt "en famille" och att han skulle betraktas som en af familjen.

Men när han kom till vännens hem, fann han där före sig en ung dam, som han aldrig förr sett — i annat fall skulle han ha observerat henne och äfven kommit ihåg henne, ty hon var mycket vacker, med en skönhet i hans särskilda stil.

Sigge Hjertström hade nämligen ett ideal uppkonstrueradt, han såväl som andra.

Så snart han blef ensam med vännen-värden en stund, förebrådde han denne:

— Hör du bror, det är mycket fult att narras. Du sa' ju att det inte skulle vara någon främmande, och om du visste det, så var det ogentilt af dig att ta' mig hem direkt från kontoret och inte ge mig tillfälle att först gå hem till mig och snygga upp litet.

— Hvad gormar du nu för igen? Jag har inte narrat dig. Det är ju bara min hustrus syster Therese och hon får väl anses höra till familjen. Ta' af dig i skjortärmarna!

Ungefär samtidigt öfverföll Therese sin syster ute i köket med frågan:

— Visste du att Wille hade främmande med sig hem i kväll?

— Ja då!.. Det var jag som sa' till Wille att han skulle be honom komma. Han är en mycket hygglig och treflig ung man, som arbetar på samma plats som Wille. Jag visste att en ungkarl — en hygglig som han, för han är mycket hygglig — inte har det så trefligt för sig själf på julafton och hälst skulle vilja vara i familj om han finge.

— Det var då riktigt skamligt af dig att inte säga mig det utan låta mig gå som jag ser ut.

— Sjåpa dig inte, Tessy! Du ser rätt bra ut, tycker han åtminstone, det såg jag på honom, fast han var lite förlägen. Han visste väl inte häller af någon "främmande"... Se så, hjälp mig nu här med fisken!

Och detta sa' William Younglove — familjärt Wille — till sin unga fru, när han kom ut i skafefriet för att snoka rätt på någonting starkt till fisken — låtom oss säga s e n a p:

— Vet du, Sigge förebrådde mig att jag inte låtit honom veta att vi hade främmande här, menande Tessy, så han kunnat skruda sig i frack och hvit halsduk. Man är allt bra fjäskig i många fall, när man är ogift, om man också är slarfvig i några —eller hur, mamma?

— Ja, och kan du tänka dig, Tessy blef riktigt ond på mig, därför att jag inte låtit henne veta att det skulle komma främmande, så hon tänkt på att pynta sig propert.

— De tyckas således ömsesidigt vara främmande och därtill mycket angelägna om att göra ett godt intryck... Hi hi hi!... Det påminner något om vårt första sammanträffande på julafton.

— Ja, vi voro också så där främmande för hvarandra och hvar för sig öfverraskade.

— Behagligt öfverraskade...

— Men vi blefvo snart bekanta, du...

— Så så!... Detsamma händer kanske med dem dem också. Hvem vet?

— Jaha, historien upprepar ju sig själf.

Och de grinade mot hvarandra med gudlös förnöjelse, som två gaminer, som planerat ett skälmstycke.

— — — — —

— Helan går!...

— Ja, nu får herr Hjertström hålla till godo med som vi ha det. Julafton är ingen högtidskväll här i Amerika, så allting är hvardagligt. Men jag trodde inte att herr Hjertström fick lutfisk på restauranten, och lutfisk skall det väl ändå vara på julafton. Det är som ville man vara litet svensk vid ett sådant tillfälle...

— Skål på dej, Sigge! Drick ur, innan du svarar på det långa talet. Nästa julafton äta vi lutfisk hemma hos dig "en famille". Skål!

(Fragment af bordssamtalet. Det utelämnade än ännu mindre inträssant än detta.)

— — —

Detta anförtrodde fröken Therese Blomblad åt herr Sigfrid Hjertström under nötknäckningen på tu man hand. (Wille torkade, medan frun diskade ute i köket.)

— Ja, fast man ju varit här så pass länge, att man ju borde vara någorlunda hemmavan, känner man sig ändock som främmande. Tycker inte herr Hjertström detsamma?

— Jo, det måste jag erkänna, fast jag ju varit här ännu längre. Men fröken har ju ändå anhöriga; då däremot en stackars enslig ungkarl som jag är ett slags ensam varg på prärien i julkvällen... Men jag har aldrig känt det så hemtrefligt som nu, sedan jag var hemma i Sverige. Det är också alldeles som vore man i gamla Sverige...

— Det är egendomligt att jag har alldeles samma förnimmelse, fast det är min första jul i Amerika.

— Jag kan också säga att det är min första. De andra fyra ha gått mig förbi... Men på samma gång som jag nu känner det så hemtrefligt, erfar jag också starkare än någonsin, hur det är att vara hemlös...

Hon suckade.

Han suckade.

— Så allvarlig ungdomen har blifvit! anmärkte Wille, som nu kom in. Jag tyckte att jag hörde glädje och glam för en stund sedan..

— Åh, man kan väl inte skratta jämt, menade Therese.

— — —

När Sigge Hjertström vid midnattstid stod i en snödrifva och vän-

(Forts. å sid. 6.)

Glädje, fröjd och frid i Julens tid

Önskas

Svenska Canada Tidningens alla läsare.

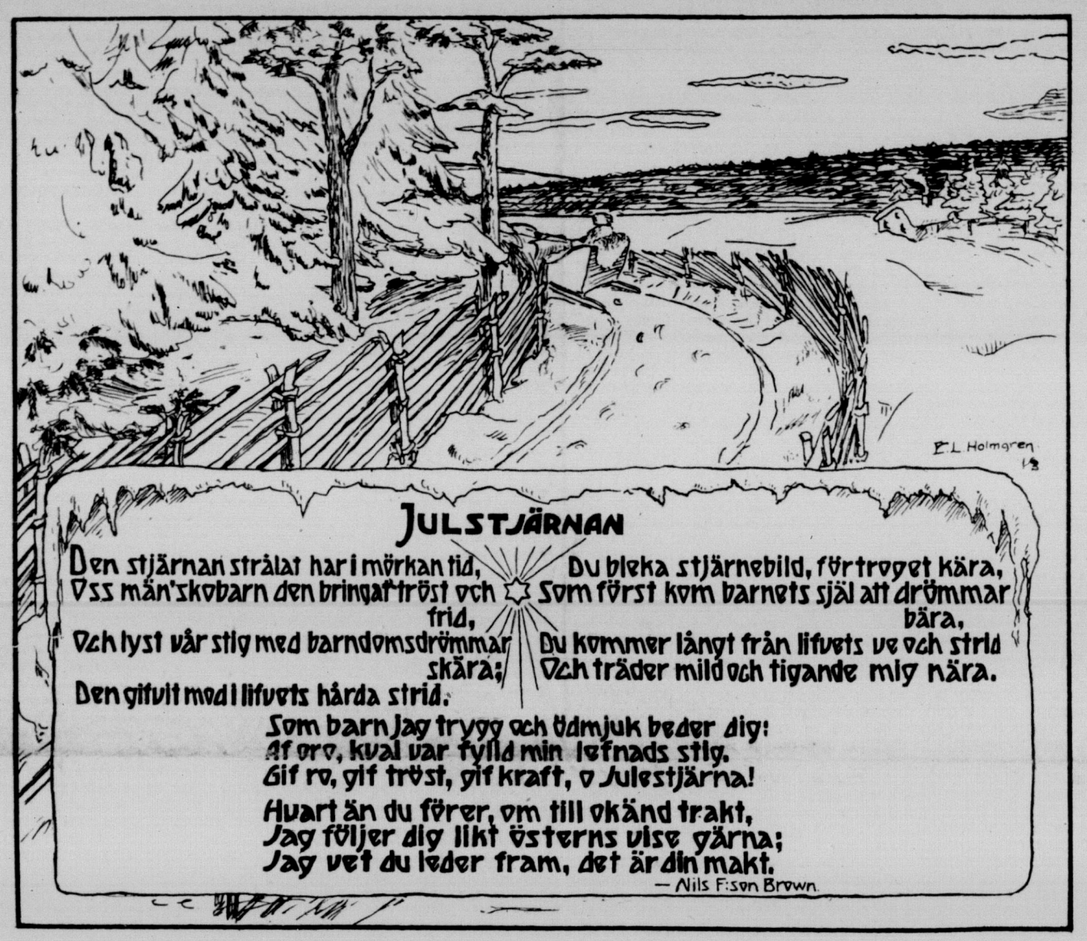

O, JULENS NATT....

Af JANE GERNANDT-CLAINE.

O, Julens natt, mer klart än stjärnor brinna
ditt ljus rann upp, där himlakroppar vandra
på vidderna i dans omkring hvarandra
att tigande mot okändt mål försvinna.

Mot okändt mål, i blindo, likt den gnista
af hemlös sorg, som sprang ur tankens fråga
och rop på svar — ett svar i undrens råga,
när endast stumma stjärnor tecknen rista.

O, Julens natt, låt blott mitt väsen svinga
sig öfver rymd, där Vintergatans skåra
skär himlarna, och lär mitt öga spåra
en väg bland vägar att min tanke vinga.

O, Julens natt, låt andelifvets gåfva
bli min i världar bortom fästets kyla
och gåtoskrift, som töckenvidder skyla,
när dagens id och dagens spörsmål sofva.

Kom blott att sakta vid mitt hjärta röra
och lär mig hviska tyst i nattens timma
det namnet Kristus att en kraft förnimma,
som kunde bortom tid och rum mig föra.

O, Julens natt, fall ljust som stjärnor falla
uti mitt sinne att dess oro stilla,
när likt ett haf all himlarymdens villa
mig syns mot obekanta kuster svalla.

Ett namn, ett enda blott jag ville höra
i själens själ långt öfver varats irring,
det namnet Kristus, Kristus att förvirring
och sorg och nöd till bleka skuggor göra.

O, Julens natt, gif vidderna en tunga
att stilla tala bortom tysta lagar,
tills den sekund, jag nämner mina dagar,
får som en ton i evigheten sjunga . . .

Det nya landet.

För Svenska Canada Tidningen

Af Nils F:son Brown.

Mörkret föll på.

Mörk och grå var himmelen. Snön låg i höga drifvor öfver fälten, och kring den lilla nybyggarstugan på Manitobaslätten låg den fotsdjup.

Därinne lyste ett ensamt ljus, och elden glimmade från spiseln, vid hvilken en man satt försjunken i djupa tankar. De breda och kraftigt bygda skuldrorna tydde på en storväxt man, och att döma af det ljuslätta håret och de ljusblå ögonen var mannen antagligen af nordisk härkomst. De, som närmare kände honom, visste också, att han var svensk, och att han hette Gustaf Larson.

Det var julafton, och han var ensam. Ensam på den torfva, som genom årslång möda blifvit hans. Det var väl knappast underligt, att han under dylika omständigheter ej såg vidare glad ut.

Det var första gången i sitt lif, Gustaf Larson firade jul ensam. Många jular hade han firat i hemlandet, men alltid i familjekretsen. Fattigt hade det nog varit i föräldrahemmet, men vid juletid hade man alltid förstått att med än så ringa medel upplysa det torftiga hemmet, och hvarje familjemedlem förstod att sprida något af julens fröjd och gamman omkring sig.

I det nya hemlandet hade julen visserligen gestaltat sig en smula olika för Gustaf, men ett skimmer af fästlighet hade alltid hvilat öfver den. Den första julen i Canada var det väl litet si och så med, men i några glada ungkarlsvänners sällskap hade den dock blifvit något så när dräglig, och den sugande hemlängtan hade för några timmar döfvats. De andra två jularna hade han firat vid en älskad makas sida, visserligen i torftighet men i frid och glädje. Den jul, som nu var inne, hade han hoppats att få fira med ännu större fröjd, ty han hade väntat, att ett par barnaögon då skulle tindra mot honom, hans eget barns ögon.

Men annorlunda var ödet för honom bestämdt.

Gustaf Larson var en fattig immigrant, då han kom till det nya landet. Från ett torparhem i det nordliga Sverige kom han. Där hade han lärt sig att försaka och arbeta. Arbeta fick han äfven från den första dag, han vistades i Canada, ja arbeta mycket hårdt. Efter ett års vistelse delvis i Winnipeg, delvis sysselsatt med järnvägs- och skördearbete hade han genom en spärsamhet, som nära nog gränsade till gnidighet, hopsamlat så pass mycket af denna världens goda, att han kunde eftersända sitt hjärtas älskade därhemma, den vackra Maja, som var från samma socken som han. Han hade äfven råd att skaffa sig en del farmredskap, så att han, så snart det enkla bröllopet ståndat, med sin nya hustru kunde flytta ut på det homestead, han tagit, och på hvilket han redan uppfört en liten koja.

Det var en hård och ansträngande tid, som nu följde. Nybyggarlifvet är sällan en lek, i synnerhet då kassan är tom. Men Gustaf och Maja togo allt med jämnmod, och i gemensam strafvan blef arbetet lättare.

Till sist hade det börjat ljusna för de unga makarna, och den tredje sommaren var skörden så stor, att de måste skaffa sig hjälp för att berga den.

Det var en ung, vacker och lefnadsglad canadensare, som kom ut till deras farm. Arbetet gick för honom med lif och lust. Glad och skämtsam var han alltid. Men den mera allvarlige svensken gillade icke alltid den unge mannens ofta lättsinniga skämt, och hade en obestämd känsla af att han icke var fullt att lita på. Men så länge han icke hade någon anmärkning att göra mot hans arbete, grubblade Gustaf icke öfver saken.

Ofrivilligt hade han lagt märke till, att Maja fäst sig vid den unge canadensaren. Hon skämtade med honom, och syntes alltid trifvas väl i hans sällskap. Gustaf reflekterade icke mycket däröfver. Han fann det ganska naturligt, att hustrun skulle njuta af en liten omväxling i det trista nybyggarlifvet, och på henne som tämligen nykommen till landet verkade infödingens uppträdande naturligen med nyhetens behag.

Så gingo veckorna, fyllda af träget arbete. Skörden bergades, och snart skulle främlingen lämna dem, och den ensliga vintern med dess idelif stod för dörren.

Då hände det förfärliga.

Som om det händt i går, stod det klart för honom. Efter en dags besök i Winnipeg hade han återvändt hem. Han var ovanligt glad och lätt om hjärtat, ty skörden hade blifvit rikligare, än han väntat, och allt artade sig till det bästa. Han hade t. o. m. ansett sig hafva råd att köpa en liten present för sin hustru, öfver hvilken hon säkerligen skulle komma att glädja sig mycket.

Men när han nådde hemmet, fann han huset öde och tomt. Han genomsökte det från källaren till vinden, han ropade sin hustrus namn, men allt förgäfves. En hemsk aning grep honom, men han ville icke sätta tro till den. Då fann han slutligen lösningen. Ett kort, i hast sammanrafsadt bref från hustrun, hvilket låg i deras sängkammare, upplyste honom om att hon lämnat honom — för alltid.

Det ofattbara hade således händt. Hans hustru, hans egen älskade Maja, hade förlupit honom och rymt i sällskap med den unge canadensaren. Han blef som bedöfvad af slaget, som blef honom dubbelt hårdt, då han visste, att hustrun bar hans eget barn under sitt hjärta.

Som i dröm gick han den tid, som nu följde. Mekaniskt utförde han de nödvändigaste sysslorna, men hemmet och hans egen person fingo allt mer förfalla. Hans tankar kretsade ständigt kring det skedda, och till slut förstod han, att detta grubblande så småningom kunde släcka hans förstånds ljus.

Då beslöt han att sälja sina ägodelar och resa hem till Sverige. Det nya landet, som en gång hägrat för honom som ett lyckans land, hade blifvit honom till förbannelse. Hvad hade han mer här att göra? Det käraste för honom var borta, och några blodsband bundo honom icke vid Canadas jord. Icke väntade han mycket af lifvet i hemlandet, men med energi och arbetsamhet hoppades han dock blifva i stånd att förtjäna sitt dagliga bröd. Och kanske han där skulle kunna glömma...

Julen var nu inne. Den blef han nödsakad att fira i det nya landet, men om några månader hoppades han hafva allt klart till hemresa.

Hur länge han suttit försjunken i tankar, visste han icke, och icke heller hade han en aning om hvad tiden led, då han plötsligt väcktes upp af en automobils tutande utanför stugan.

En pälsklädd man steg brådskande in i rummet. Med få ord förklarar han sitt ärende: Gustaf Larsons hustru ligger sjuk på ett lasarätt i Winnipeg, och främlingen har fått i uppdrag att föra honom till staden.

Gustaf har rest sig upp. Blodet har vikit från hans kinder, likblek med stirrande ögon tager han ett steg mot främlingen och griper dennes arm.

— Är det sant? framstöter han med möda, och när han ännu en gång fått bekräftelse därpå, sjunker han snyftande ned på en stol.

Men det är ju en främling, som står framför honom! Gustaf Larsen

(Forts. å sid. 6.)